

FRANCESC SAS PLANAS

Neix a Barcelona el 1940 i mor a Tarragona el 2017.

El 1958 s'inicia a l'espeleologia arran de la creació del Grup d'Investigacions Espeleològiques del Club Excursionista de Gràcia. Entre els seus companys: Eugeni Marigot, Josep Castell, Manel Arto i Francesc Porta.

El 1964 cofunda la Secció d'Activitats Subterrànies (SAS) del Centre Gimnàstic Barcelonés.

En la defensa dels interessos de l'espeleologia catalana s'implica en una intensa l'activitat federativa i passa a ser el Delegat del Comitè Regional d'Espeleologia a la província de Tarragona.

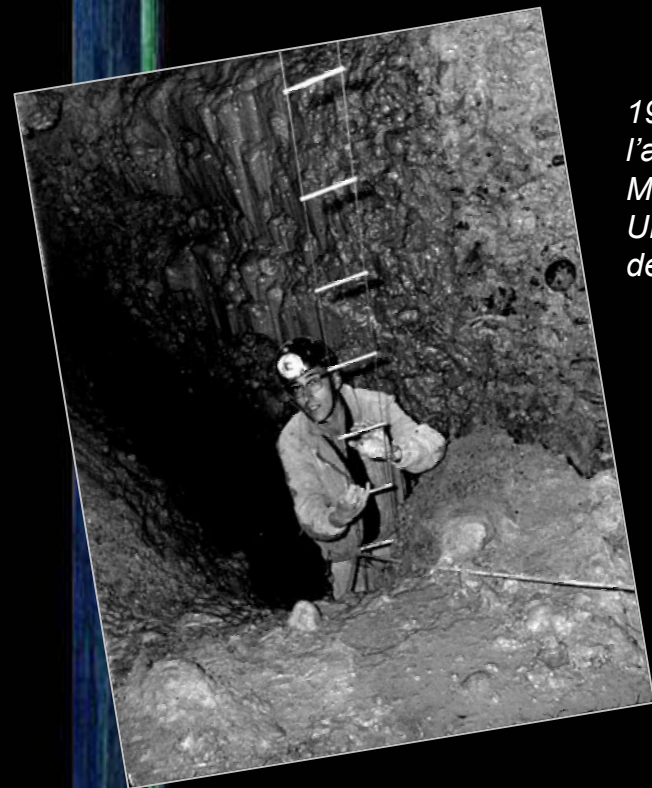

*1981. Frances Sas a la Grallera del Boixaguer (Montsec d'Ares).
Foto Ll. Auroux.*

1963. A la Cova d'Anes (la Cerdanya) amb el company Garcés.

1963. Sas a l'avenc Montserrat Ubach. Pou de les Perles.

1964. Avenc de la Grallera (Montsec de Rúbies). D'esquerra a dreta: Sas, l'home que els hi va acompanyar, Neus i Lluís Auroux.

De 1974 a 1976 ocuparà la vicepresidència del *Comité Nacional de Espeleología*, amb Adolfo Eraso de president.

Del 1960 al 1972 col·labora amb el Museu de Ciències Naturals de Barcelona acompanyant el Dr. Español en diverses campanyes bioespeleològiques, entre altres al Montnegre, Montsant i Castelló.

El 1963, coincidint amb la commemoració del cinquè aniversari del GIE, participa en les primeres exploracions de l'avenc Montserrat Ubach (el Solsonès, Lleida) i, sota els auspicis de l'ajuntament de Prullans (la Cerdanya), col·labora en la campanya a la cova d'Anes per a intentar trobar-ne la continuació.

1966. Campament de cinc dies al Graller Gran del Corralot (Montsec d'Ares). D'esquerra a dreta Francesc Sas (dret), Lluís Auroux (davant seu), Eduard Pagès (centre), Felip (darrera) i Román Reyes.

1966. Fent immersió al llac final del Graller Gran del Corralot (Montsec d'Ares).

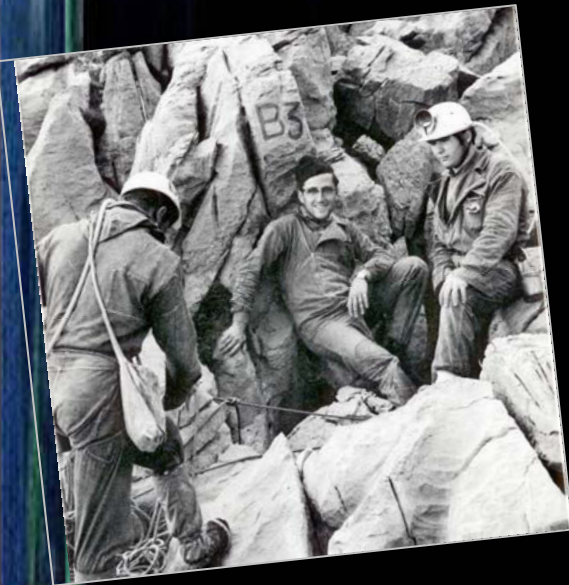

1967. II Assemblea del Comité Nacional de Espeleología a Madrid. D'esquerra a dreta: Lluís Auroux, Francesc Sas, Joan A. Raventós i Oleguer Escolà.

El 1963, amb els companys del GIE, gestiona la visita a Barcelona de Norbert Casteret, un esdeveniment que ha quedat gravat en la memòria de molts espeleòlegs de l'època.

El 1964, amb la creació de la SAS del Centre Gimnàstic Barcelonès rescata dels arxius les activitats dutes a terme pels antics espeleòlegs del Centre entre els anys 1952 i 1958 i les complementa amb un seguit de fructíferes campanyes de Setmana Santa i estiu al Montsec de Rúbies i el d'Ares que es perllongaran fins el 1974.

Va ser el primer del grup en disposar de vehicle propi: el 1965 una moto Vespa, després els clàssics 600 i Seat 124 i finalment un Land Rover, la qual cosa facilitaria molt els desplaçaments i, per tant, les activitats de la SAS.

1969. En la campanya a Borau-Lecherines (Osca). Sas, al centre, amb Pere Durà i un altre company. Foto: Ll. Auroux.

Destaquem les seves activitats a la serralada del Boumort, principalment a Montanisell i Bóixols (1965-1970). També la permanència de cinc dies al Graller Gran del Corralot (Montsec) en una campanya d'exploració i topografia.

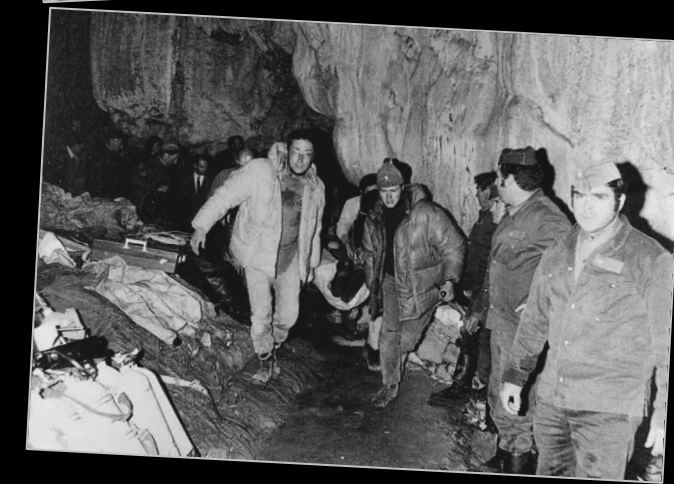
Es va dedicar uns anys a la serra de Guara i a partir de 1967, conjuntament amb els companys de Badalona, va organitzar les més importants exploracions al Solencio de Bastaras (Osca). El 1968 i 1969 va centrar les activitats d'estiu a la zona de Villanúa, Candanchú i Borau (Pirineu d'Osca).

Va col·laborar activament en l'organització dels Campaments Regionals d'Espeleòlegs al Montsant (1967), Capafonts (1969) i Àger (1971).

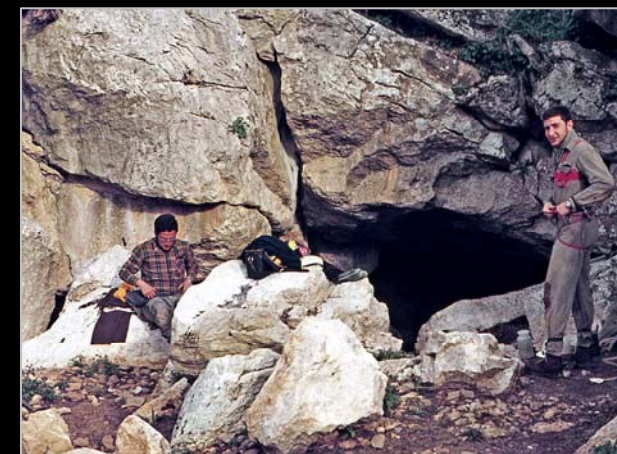

1971. A la Sima Alberich (Cardaño, Palència). D'esquerra a dreta: Jaime Bley, Alberto Martínez, Mª Lluïsa Alberich, Francs Sas i Lluís Auroux.

1970. A l'Ifri Ouato (Taza, Marroc) baixant per les escales d'acondicionament turístic de la cavitat. Foto: Ll. Auroux.

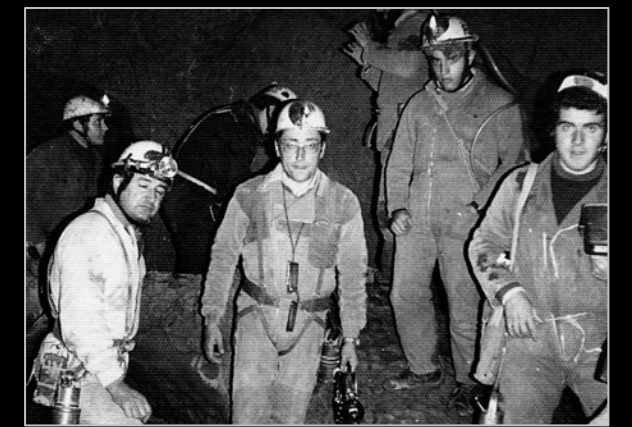
1972. Rescat a la Cueva Vieja, (Villanúa, Osca). Sas, a l'esquerra, portant la llitera.

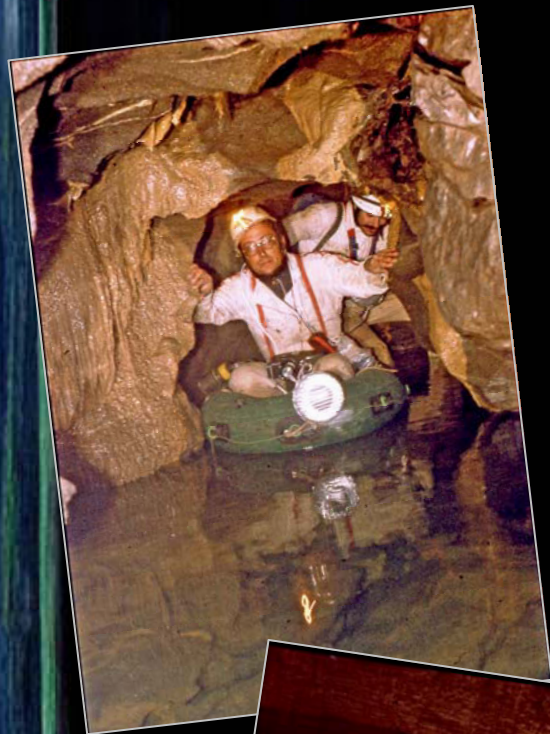
1974. Sas (esquerra) a la cova de Ses Rodes (Mallorca), amb Tomàs Gilabert.

Va participar en diversos rescats com ara el del Solencio de Bastaras (1971), i el de l'espeleòleg francès a la Cueva Vieja de Villanúa (1972).

Entre les campanyes de llarga durada destaquem les dues del Marroc: "Expedició Tarraco" a l'AntiAtlas marroquí i a Ait Mehammed, el 1968, i a Bou Denib, Taza i Ait Mehammed, el 1970. També, el 1971, a Velilla del río Carrión (Palència), el 1973 i 1974 a Mallorca, el 1975-76 i 79, esperonat per l'històric Juan Antonio Bonilla, a Ojo Guareña (Burgos), el 1979 a Astúries i el 1981 a Cantàbria.

1975 aprox. A la cova de la Galiana (Ucero, Sòria). Sas, al centre, amb Bonilla (esquerra) i altres companys.

1975. Foto superior: Sas filmant a la cova del Rebeco (Villanúa, Osca).

1977. Foto inferior: filmant el llac final del Graller del Boixaguer (Montsec d'Ares).

Fotos: Ll. Auroux.

Es va especialitzar en la fotografia i el cinema subterrani (8 i 16 mm), obtenint nombrosos i importants premis, tant a Catalunya com arreu de l'estat.

Entre les moltes cavitats filmades entre el 1965 i el 1983 citar la cova del Molino de Aso (Osca), la cova del Rebeco (Villanúa), la cova de l'Espluga de Francolí (Tarragona) i l'avenc Emili Sabaté (el Garraf), entre altres.

1981. A la Cueva Coventosa, (Ramales, Cantàbria).
Foto: Ll. Auroux.

1982. Sas progressant pel riu de la Cueva del Bolugo, (Mazuco, Astúries). Foto: Ll. Auroux.

Restaurant Les Voltes, a Tarragona.

Cal ressaltar els sistemes d'il·luminació de l'època que s'utilitzaven per a filmar: bateries de plom i fins i tot, als inicis, llums de gas butà i bengales. El 1980, però, Francesc Sas i el seu equip d'espeleo-cineastes filmen el graller del Boixaguer (Montsec d'Ares) i el riu subterrani de la cueva del Bolugo (Mazuco, Astúries) amb un grup electrogen cedit per l'empresa Electra Molins.

Persona activa, emprenedora i amant de la restauració i de la bona taula, l'any 1986, juntament amb Mª Jové, funda el restaurant Les Voltes, a Tarragona.

Dades proporcionades per:
Lluís Auroux
Data de publicació: 03.08.2018